

Verslag

Notulen van : Ontwikkeling Biodiversiteitspakketje
Verslagnummer : 1
Gehouden op : 20 mei 2020
Plaats : Zoom
Voorzitter : Robin Driessen - gemeente Arnhem, bestuursadviseur groen en biodiversiteit
Genotuleerd door : Anne Luijten - gemeente Arnhem, trainee biodiversiteit
In afschrift aan :

<u>Verder aanwezig</u>	<u>Organisatie</u>
Sanne Blok	Stichting Groen Arnhem / Molenplaats
Marloes Spaander	Arnhems Peil
Ellen Karis	Bloei! Arnhem
Ronny de Hullu	Stadskeuken, Arnhems Peil, Landschapsbeheer Gelderland

Afwezig

Mirjam Alexander   Stadskeuken

Verslag tekst:

Voorstelrondje

Welke soorten vind je belangrijk en welke rol heb je in de ontwikkeling van een biodiversiteitspakket?

Robin

- Soorten: vogels: koekoek en gierzwaluw
- Rol: Kaders Groenvisie meegeven vanuit gemeente en ondersteuning op hoofdlijnen om het mogelijk te maken, bijvoorbeeld financieel en kennis.

Anne

- Soorten: alle soorten
- Rol: Opstellen uitvoeringsplan Biodiversiteit en deels uitvoeren. In dit geval de ontwikkeling van het biodiversiteitspakket.

Sanne

- Soorten: alle soorten
- Rol: Inwoners van Arnhem inspireren en informeren over groen, biodiversiteit en duurzaamheid.

Marloes

- Soorten: kleine beestjes (project)
- Rol: bewoners betrekken bij duurzaamheidsthema's door bewonersacties en door moeilijke thema's klein, haalbaar en begrijpelijk te maken.

Ellen

- Soorten: egel, kleine vogels en insecten.
- Rol: Promotie van het biodiversiteitspakket op Bloei! In Arnhem en inhoudelijke kennis biodiversiteit

Ronny

- Soorten: Vleermuis en koolmees
- Rol: Inhoudelijke kennis biodiversiteit.

Inhoud Pakket

Wat zou er volgens jou in het pakket moeten zitten?

Gedacht wordt aan verschillende pakketten (qua inhoud en/of prijs), afhankelijk van de doelgroep.

- **Flyer / brochure Biodiversiteit.** De brochure geeft in ieder geval antwoord op de volgende vragen:
  - Waarom is biodiversiteit belangrijk?
  - Wat doet de gemeente zelf al om de biodiversiteit te vergroten (bijv. maaibeleid)?
  - Wat kun je vragen aan de gemeente?
  - Wat kun je zelf doen in de tuin of in je eigen omgeving (bijv. boomspiegels, geveltuintjes) en hoe pak je dit aan?
  - Oproep: telt u mee. Wat groeit en leeft er in uw tuin? Geef het door aan de gemeente. Soortenlijstje met makkelijk herkenbare soorten en uitleg over herkenning en leefwijze. Soorten kunnen worden ingevoerd op bijvoorbeeld www.waarneming.nl. Deze komen in de Nationale Database Flora en Fauna, waarin ook alle andere door natuurorganisaties en adviesbureaus verzamelde gegevens staan. Gemeente kan de waarnemingen inzien en op basis hiervan eventueel het beleid aanpassen.
- **Verblijfsplaats dieren** (als kast of bouw pakket) met tips en uitleg. Mogelijkheden zijn...
  - Vleermuiskasten: genoemd door o.a. Marloes, Ronny
  - Vogelhuisjes: koolmees, gierzwaluw, zwarte roodstaart, huismus,...: genoemd door o.a. Marloes, Ronny, Ellen
  - Insectenhotel (wilde bijen en vlinders en ook lieveheersbeestjes): o.a. Marloes
  - Egelhuisje: o.a. Ellen
  - Oorwormen of iets anders dat kinderen in elkaar kunnen zetten: o.a. Ellen

Er zijn nog geen beslissingen gemaakt over welke van deze huisjes de voorkeur hebben. Het lijkt voor de hand te liggen er 1 tot maximaal 3 te kiezen (we kunnen ze niet allemaal laten produceren - we kunnen altijd na het eerste jaar evalueren en de inhoud van het pakket dan aanpassen).

- **Een struikje t.b.v. vlinders en/of kleine vogels.**
- **Biologisch inheems bloemenzaad** en uitleg om de tuin te vergroenen.
- **Vouchers / coupons** met kortingskaarten voor een boom/struik, tuinadvies, etc.

Samenwerking

Welke (lokale) partijen zouden input kunnen leveren?

Voor Arnhem is het belangrijk om samen te werken met lokale partijen. Jullie zijn daar een goed voorbeeld van. Interessant is om met meerdere (lokale) partijen samen te werken om zo tot een mooi pakket te komen.

- Groenforum: O.a. Arnhem Zoemt, IVN/KNNV, Natuurcentrum, Groen Arnhem, Vlegel, Vogelwerkgroep, Zoogdiervereniging. Sanne gaf aan dat het Natuurcentrum bezig is met een educatief biodiversiteitsplan. Anne is aanwezig bij het eerstvolgende overleg van het Groenforum (waarschijnlijk in juli) om e.e.a. toe te lichten.
  - Vlinderstichting, Bijenstichting.
  - Provincie Gelderland
  - Waterschappen
  - Walhalla, Siza
  - Landschapsbeheer Gelderland: Ronny gaf aan dat we niet "het wiel opnieuw moeten uitvinden". Landschapsbeheer Gelderland heeft de kennis en initiatieven al. Ze doen heel veel projecten met
-

---

biodiversiteit, zoals aanplantacties.

- Arnhem Klimaatbestendig. Heeft volgens Sanne hele goede connecties met corporaties etc.
- Van Hall / Larenstein
- Natuurmonumenten (Oer)
- Groene Vos
- Wijkteams

Financiën

Gemeente Arnhem stelt jaarlijks €10.000 beschikbaar voor maken, promotie en verstrekken van het biodiversiteitspakket.

Aanpak

Sanne en Anne gaan een voorstel plan opstellen voor de ontwikkeling van een pakket.

Andere aandachtspunten

Tijdens het gesprek kwamen ook meerdere andere punten rond biodiversiteit ter sprake. Omdat Anne bezig is met een biodiversiteitsplan (uitvoeringsagenda), wordt bekeken in hoeverre deze punten kunnen worden meegenomen in dit plan.

Mochten er nog andere aandachtspunten of ideeën zijn, dan kunnen die gemaïld worden naar Anne (anne.luijten@arnhem.nl).

Als een concept biodiversiteitsplan gereed is, wordt een nieuw overleg ingepland om dit te bespreken.

Aandachtspunten

- Alle partijen gaven aan dat het biodiversiteitspakket niet op zichzelf kan staan, maar onderdeel moet zijn van een groter geheel (egels hebben niks aan een huisje als er geen rommel in de tuin ligt, mezenkastjes zonder inheemse bloemen eromheen leiden tot weinig vooruitgang, etc.).
  - Meer laten zien wat de gemeente doet op het gebied van biodiversiteit (Marloes). Dat kan door het biodiversiteitspakket en bijvoorbeeld ook door op gemeentesite Biodiversiteit een plek te geven. Thema's zijn: ecologisch maaibeheer en natuurlijk beheer bossen.
  - Ecologisch maaibeheer. Marloes noemde omgekeerd maaibeheer als mogelijke methode om op meer plekken ecologisch maaibeheer te gaan doen. Anne en Robin gaven aan dat de gemeente ecologisch maaibeheer al jarenlang toepast en hierin, kijkend naar andere gemeenten, voorop loopt. Meer dan de helft van het Arnhemse gras wordt ecologisch gemaaid, en dat wordt elk jaar meer. En elk jaar wordt het meer: de gemeente beheert op de plekken met overlast van eikenprocessierups inmiddels ook, waar mogelijk, ecologisch. Een aparte bijeenkomst wordt hiervoor nog georganiseerd.
  - Struiken en rommelhoekjes in de openbare ruimte. Ellen en Ronny gaven aan dat veel kleine vogels en bijvoorbeeld egel het moeilijk lijken te hebben. Niet alleen bomen en kruiden, maar ook struiken zijn van belang om hun leefgebied te verbeteren. In combinatie met ecologisch beheer zijn er meer plekken waar dieren om zich kunnen verstoppen of nestelen.
  - Bodemverbetering. Ellen vraagt aandacht voor het verbeteren van de bodem, omdat dat de basis is van het leven. Bijvoorbeeld door minder te verschralen e vroeg zich af of de bodem (bermen) op sommige plekken niet te veel verschraald wordt en of er niet iets van bodemverbeteraar nodig is.
  - Samenwerking met lokale natuurorganisaties en monitoring. Ronny wil graag (meer) samenwerking met lokale natuurorganisaties. Data van vleermuizen verzameld door Vlegel kunnen gebruikt worden om te analyseren waar de vleermuizen het wel en niet voorkomen. Met als doel leefgebied
-

---

van soorten te verbeteren. Arnhems Peil kan data-analyse doen.

- Communicatie. Sanne gaf aan dat het handig kan zijn om de wijkkranten meer aandacht te geven bij het communiceren van initiatieven.
- Bomen en struiken. Er is behoefte aan meer inheemse bomen en struiken in de wijken. Ook het uitdelen van bomen en struiken werden genoemd. Dit loopt via het uitvoeringsplan Bomen. Contactpersoon is Marcel Wenker. Robin meldt dit bij Marcel.
- Bewonersinitiatieven. Aandacht voor het verbeteren van de ondersteuning van bewonersinitiatieven, m.n. in de wijken waar dat moeilijk is. Sanne gaf aan dat er wel kennis is over hoe je dat soort wijken mee kunt krijgen, over hoe je de moeilijke doelgroepen bereikt. Arnhems Peil gaat samen met Groen Arnhem in gesprek met Arnhem Klimaatbestendig.

Afspraken

- Ieder mailt naar Anne (anne.luijten@arnhem.nl) wat ze graag in het pakketje zouden willen zien: is iedereen het eens met bovenstaande inhoud en welke dierkastjes hebben jullie voorkeur? Actie ieder.
  - Sanne en Anne gaan een voorstel plan opstellen inclusief brochure en delen dit met de rest.
  - Over 4 weken nieuw overleg over de voortgang. Actie Robin.
  - Ideeën t.a.v. biodiversiteit buiten het biodiversiteitspakket om kunnen gemaïld worden naar Anne. Actie ieder.
  - Robin meldt Marcel Wenker over de behoefte dat er naast meer bomen ook meer inheemse struiken in de wijken moeten worden aangeplant. Actie Robin.
-